

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De modis fugiendi peccata displicentia Deo. Cap. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

CAPVT SECVNDVM.

De praxi primi F.

Seu de modis fugiendi peccata, quæ displicent Deo.

Fides Catholica nos docet, excepto Christo & Beatissimâ Virgine Maria, omnes homines esse obnoxios peccatis. In multis offendimus omnes, inquit S. Iacobus Apostolus. *Et non est homo iustus in terrâ, qui non peccet*, ait Ecclesiastes. Hinc meritò S. Augustinus; *Exceptâ*, inquit, *Sanctissimâ Virgine Maria, si omnes illos Sanctos, cum hæc viuere, congregare possemus, & interrogare, vtrum cap. 3 essent sine peccato? Quid fuisse responsuros putamus? nisi, quod Ioannes Apostolus: Si dixerimus quod peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.* Quocirca etiam SS. Apostolos, post acceptum Spiritum sanctum, venialibus peccatis fuisse obnoxios, ait Origenes, S. Augustinus, Ioan. S. Cæsarius, S. Bernardus, & alij. Vnde meritò damnata fuit doctrina contraria, tanquam hæresis Pelagiana, teste S. Hieronymo, & S. Augustino, docens, vitam iustorum in hoc seculo, nullum omnino habere peccatum, & ex his Ecclesiam Christi in hac mortalitate perfici, vt sit omnino sine maculâ & rugâ. Damna autem est hæc hæresis (præter Scripturæ loca cita- ta ei contraria) in Concilio Mileuitano & Tridentino, quod ait: *Iustorum illam vocem esse, & humilem, & veracem: Dimitte nobis debita nostra: quia in hac mortali vitâ, quantumuis Sancti & iusti, in leuia saltem, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadunt, nec propterea desinunt esse iusti.* Quapropter benè docent Theologi cum S. Thoma non posse à iustis vitari omnia peccata venialia, hoc est ita, vt nunquam peccent, & in nullo labantur, posse tamen Deo adiuuante quoduis peccatum per se & sigillatim sumptum, vitari à quouis; alioqui, ni ita homo ea posset vitare, non peccaret, quia non liberè peccaret, ad libertatem enim hominis spectat, vt id quod liberè facit, possit etiam non facere, si velit. Præmissâ hac doctrinâ tanquam certâ, videndum nunc est, an & quibus modis, beneficio auxiliorum efficacium Diuinæ gratiæ, partim communium (quæ multis dantur) partim rarorum, & valdè specialium, quæ selectis & feruentioribus Dei seruis largitur ob Christi merita Deus, an, inquam, & quibus modis, possint virtutis studiosi fugere ea quæ displicent Deo, scilicet peccata venialia, multò magis (quia id facilius est) mortalia. Tractaui hac de re in Opusculo, de indicis profectus, & copiosius in altero Opusculo, de gradibus puritatis. Ex quibus nonnulla huc transferenda, selectis additamentis locupletandâ.

Primo

ne B. V. Mariæ missis ad eam, & cum illis eidem apparentis. Ob quam receptionem eius, in immaturâ ætate factam, rigidè reprehensa est S. Francisca à dictis Sanctis, quamuis rogantibus omnibus suis oblati seu Monialibus, & consentientibus tribus eius confessoris, S. Francisca mota, eam acceptasset (contra voluntatem & cum offensione Consanguineorum illius puellulæ, contra Moniales ob id valdè exasperatorum) & quidem petentem acceptari, & motam ad id bono exemplo & ædificatione illarum Monialium. Quæ cum essent in magnâ paupertate constitutæ, iudicant bonum remedium contra eam fore, si diues Virguncula, à quâ posset subleuari domestica rerum penuria, vt ipsa meterebat, reciperetur. Proinde Virguncula illa relicta est propriæ libertati, & ita cessarunt molestiæ à cognatis illius, Monialibus S. Francisca Romanæ exhibitæ.

Non sola ergo peccata merentur reprehensionem, sed etiam quædam res non malæ, imò bonæ, bono sine factæ, vt fuit hæc intercessio Monialium pro receptione Virgunculæ statum monasticum expetentis ob finem bonum, quâdo accedit aliqua circumstantia, etsi non inducens peccatum vllum, in actum aliquem, tamen reddens illum aliquo modo imperfectum seu non omni ex parte perfectum. Vitent ergo titones quouis peccata & imperfectiones statim in suo tirocinio. Quod vt eis benè succedat, adhibeant cum suorum Superiorum expresso consensu, tanquam magna adiumenta, accuratissimas meditationes, & conscientiæ examina, mortificationes carnis, precesque, & alia humilitatis exercitia, præsertim confusionum publicarum: his enim adminiculis excitati, faciliùs impetrabunt à Deo extirpationem & fugam vitiorum, quàm illi, qui hæc aut irrident & contemnunt, & minùs curant quàm in literarum studiis, ac humanâ sapientiâ progressum. Præterea per hæc ipsa adminicula impetrabunt à Deo frequentiora & efficaciora eius gratiæ auxilia, quibus excitati & adiuti, elicient actus innumeros variarum virtutum, per quos non tantum infusarum Theologicarum (vt loquuntur in Scholis) & moralium virtutum, sed acquiratarum etiam habitus acquirunt eximios; quorum beneficio, vt docet S. Thomas, faciliè ac promptè & sine difficultate, perficit homo singula genera bonorum operum. Quorum frequentatione assidua semper augentur magis ac magis iidem habitus virtutum, & homo indies fit perfectior, & propius ad Dei accedit similitudinem, quæ consistit in aggregatione virtutum: vt docent SS. Patres, Basilus, Chrysostronus, Ambrosius, Hieronymus, Bernardus & alij nonnulli.

31. *Primus modus est, vel nunquam omnino vllum peccatum veniale committere; vel per multos annos, nullum veniale cum plenâ deliberatione. Illud, in hoc vitæ statu fieri à nobis non potest, hoc potest. B. Clara de monte Falco, hoc maximè curabat, dicebatq; se malle quodvis in hac vitâ subire supplicium, & in frustra concidi, quàm voluntariè vnum peccatum veniale committere, vel labi in aliquam imperfectionem per quam vel ad momentum temporis separaretur à Dei amore. Et aliâ vice dixit: Se totâ vitâ suâ non commisisse vllum veniale peccatum voluntariè, hoc est, deliberatè. Indignum enim proflus, & à ratione alienum est, inquit B. Laurentius Iustinian. vt anima voluntariè delinquens, & propriam non agnoscens deformitatem, copuletur Verbo Dei, & caelesti Sponso. Maiore censurâ notat peccata venialia, plenâ deliberatione commissa, S. Cyprianus Martyr: Non pertinet ad te, Domine, nec de tuis est, qui te non diligit, nec diligit te qui te scienter (hoc est cum plenâ deliberatione) offendit. Quocirca dictum fuit S. Briggittæ à Diuinâ iustitiâ: Scienter peccans, venit in manus diaboli. Et, vt aliâs eidem dixit Christus Dominus, Omnis qui scienter peccat, & ex industria contra Deum, nisi precedente magnâ Contritione, incurrit iudicium Dei & mundi. Sed perfectionis studiosi non tam peccatum metu, quàm Dei Patris nostri amantissimi amore retrahi debent ab eius offensis, etiam venialibus, de industria commissis. Quis est Filius, inquit S. Basilius, qui propositâ ipsi parentis gratiâ, cum in rebus maioribus illi obsequatur in iis, quæ leuioris momenti sunt, prudens. (hoc est, sciens, datâ operâ, deliberatè, de industria) ipsum velit offendere, ac non multò magis verborum Apostoli illorum memnerit: Nolite contristare Spiritum Sanctum in quo obsegnati estis.*

Excelsit hac in re noster Ioannes Berchmans, qui toto quinquennio, quo in Societate nostrâ vixit, nunquam veniale leue peccatum deliberatè admisit, aut vllam Societatis Regulam violauit. Vt scribit in eius vitâ Rector eius & Confessarius P. Virgilius Ceparus.

32. *Pater Ludouicus de Ponte voto expresso se obligarat, nunquam vllò deliberato peccato offendendi Deum. Hoc autem votum perfectè ab eo esse seruatum, iuratus asseruit eius per 20. annos Confessarius, P. Petrus de Sandoual, in Processu Informatio pro illius Canonizatione factò auctoritate Episcopi Valleletani. Cardinalis Bellarminus non multò ante mortem, sincerè de se fallus est, se totâ vitâ suâ (quæ fuit annorum 79.) nunquam deliberatè peccasse: vt scribit in eius vitâ P. Iacobus Fulgatus, & P. Siluester Petra Sancta. Beatus huiusmodi homo inquit S. Bernardus, & abundanti Spiritus influens maiestate, qui terribilis & horribilus ipsa gehenna iudicat, in re leuissimâ, vultum Omnipotentis scienter offendere.*

33. *Merito ergo iustos valdè perfectos posse totâ vitâ viuere sine peccato veniali plenè volun-*

tario & deliberato, docet Suarez, Alvarez de Paz, Cornelius à Lapide; & cum Origene malo discipulo bonus eius Magister Clemens Alexandrinus.

Secundus modus fugiendi venialia peccata est, à certis aliquibus peccatis, præsertim ab iis quæ dedecent Virum maturum & grauem, & verè spiritualem, perpetuò ita abstinere, ne vnquam tale aliquid committat, vt est mendacium, detractio, murmuratio, inuidia, contentio. B. Clara de Monte Falco, speciali studio cauebat ab omni mendacio, nec illud se dixisse totâ vitâ suâ recordabatur, vt in eius vitâ scribit Baptista Bergilius. Hoc, vt etiam eius Moniales caueret, monebat, vt idem scribit.

Insignis hac in re fuit S. Teresa Virgo. Nam de se in vitâ à se scriptâ testatur: *Se non fuisse obnoxiam muliebribus peccatis, murmuratiõis, detractiõis, ira, auaritiæ, inuidiæ.*

Noster frater Scholasticus Ioannes Ortunius, ob eximiam sanctitatem in vitâ P. Baltharis Aluarez, ab altero Sancto P. Ludouico de Ponte descripta, ca. 30. publicè laudatus in Collegio Salmaticensi ab ipso P. Aluarez tunc Rectore ipsius, & quidem per Exhortationem ab eo habitam de heroicis sancti huius fratris virtutibus; cùm ante mortem fecisset Confessionem generalem coram P. Stephano Ouedio, suo in Philosophia Professore, P. Ouedius post eius mortem testificatus est, non solum se non inuenisse vllum peccatum lethale, aut de quo, quod tale fuisset, posset dubitari: sed neque peccata venialia grauius & aduerterer facta, cùm tamen in flore esset tunc sua iuuentutis, vt qui 23. annum ætatis non excederet. Vt mirum non sit, in eadem Exhortatione auditum esse à P. Ludouico de Ponte, dictum à P. Aluarez; *Quod nunquam legisset in Vitis Sanctorum Patrum Eremiticorum res grandiores, quàm in hoc fratre vidisset, tum Metina, vbi fuit eius tirocinij Magister, tum Salmaticæ vbi eius fuit Rector literis operam dantis.*

De S. Chrysolto scribit ex Sophronio Baronius, illum post susceptum baptismum, nunquam esse mentitum.

De Cardinali Bellarmino supracitati eius vitæ Scriptores asserunt, ex ipsius Bellarmini confessione sincerâ acceptum, eum totâ vitâ, ne quidem in puerili ætate (quæ ad hoc vitium procliuus est) fuisse vnquam mentitum.

S. Gregorius Nyssenus refert S. Ephræmi morti proximum de se dixisse: *In omni vitâ meâ sermo stultus non est egressus è labiis meis, in omni vitâ meâ neminem maledictis affeci, & omnino nullo cum homine Christiano contemli.*

Anuph quoque vir sanctus, laudatus à Rufino & Palladio in Vitis Patrum, *Ex quo nomen Saluatoris in persecutione confessus est, custodiuit, ne post confessionem veritatis, mendacium de eius ore procereret. Et S. Chrysolomus, An tu, inquit, leuem culpam habere eum existimas, qui detrahit fratris, qui inuidet potiori, qui disponit dolos, meditatur insidias:*

Bapt. Bergilius 2. p. v. c. 3.

3. par. c. 3.

de Card. oper. Ch. de bapt.

1. 8. Reu. cap. 48. 1. 4. Reu. cap. 125.

prooem. in Reg. ful.

Eph. 4. 30.

Ful. c. 34. S. de tripl. cohæ.

Suar. to. 3. de grat. 1. 9. cap. 8. Alu. to. 1.

34. Corn. in Pro. v. 16. 1. 1. p. 2. cap. 2.

3. p. c. 3. 2. p. c. 16. c. 32.

35.

pag 344. in it.

pag 318. & 345.

36. Prat. Spit. cap. 191.

37. in vita S. Ephr.

Ruff. 1. 2. c. 10. Pall. in Laus. cap. 58. Rosv. p. 470 co. 1. h. de leuiù pecc. per.

Aut enim temerè peccare existimas, qui proximum sermone circumuenis, adulatur res, opprimis innocensem, qui meliori inuadet, humilem despicit, superbum extollit.

Palladius in Historiâ Lausiacâ narrat, Abbatem Hor, vel, ut alij scribunt, Or (qui aliquot millibus Monachorum præfuit) nunquam esse mentitum, nunquam iurasse, neque ulli malè esse præcaturum, neque lacrum esse, nisi opus esset, quamuis 90: vita annos excessisset. Et si S. Gregorius scripserit, nullum esse, qui quandoque verba orosa non proferat; idem Palladius ibidem scribit Abbatem Pambonem septuagenarium morientem, in ipsâ horâ excessisse, coram circumstantibus Fratribus, alisque dixisse inter alia: Ex quo veni in hanc locum solitudinis, & meam adificauit cellam, & hic habitauit, non me in hanc horam paniter alicuius sermone, quem dixerim.

Quòd si iste Or est ille, quem S. Hieronymus ait fuisse Origenitam, & illum secutus est Ioannes Maria Brasichelensis Sacri Palatii Magister, tantò magis Catholicis id sperandum & curandum est, ne ab hæretico Origenistâ in die iudicij confundantur. Mihi tamen placet sententiâ Andreæ Lippomani, hunc Hor diuertim fuisse ab illo; in quem S. Hieronymus inuestus est, vel, si aliquando Origenista fuit, respulsisse postea, quod inuitatam non est. Nam & S. Senarius Sulpitiu, errorem sectatus est Millenariotum, quem in eius Dialogorum libris reprehendit S. Hieronymus: Vnde à S. Gelasio Papa inter apocrypha relati sunt eius dialogi. Deinde in senectute suâ deceptus fuit à Pelagianis, quâuis esset discipulus & Scriptor vitæ S. Martini, & S. Paulino Nolano coniunctissimus, ut patet ex epistolis eius ad Senem scriptis: verum postea respuit, atque in se ipsum vindex insurrexit erroris. Agnoscens enim loquacitatis culpam, silentium vsque ad mortem tenuit, ut peccatum quod loquendo contraxerat, tacendo penitus emendaret, quemadmodum scribit Gennadius, & ex eo Baronius. Reliquum verò vitæ tam sanctè in fide Catholicâ exegit, ut apud multos ad publicum cultum in Martyrologiis repositus sit, tanquam sanctus, virtute & eruditione conspicuus. Idem credendum est de Abbate Hor, si quando Origenis spiritu afflatus fuit, qui etiam ipsos Romanos non paucos inuaserat. Sanè magna Dei dona, quibus ante mortem Abbas Hor diuinitus cumulatus fuit, recensita à Palladio & aliis, indicant illum in fide Catholicâ & vitæ sanctimoniam, ex hac vitâ migrasse. Quocirca in Menæis Græcæ Ecclesiæ positus legitur: sanctus Or in pace quiescit. Οσπ Οσπ εν ειρηνη ηλυσται. Meminitque eius Sozomenus Nicephorus, & quidam inseruerunt in suis Martyrologiis 12. Nouembris, ut Carthusia. Colon. in Additionibus ad Vsuarium, Maurolycus in suo Martyrologio. Vide Molanum c. 13. de Martyrologiis.

Sic olim Abbas Chæremôn Semipelagianus fuisse ostenditur à Cassiano, tamen Sanctum eum fuisse, & in Catholicâ doctrinâ eum obuisse apparet in Iuanis à Gregorio institutis (quas refert Arnoldus Wion, & ex eo Alardus Gazæus in præclaris ad Cassianum notis) inter sanctos Monachos & Eremitas inuocatur his verbis: S. Paphnuti ora pro nobis. S. Serene ora pro nobis. S. Nestor o. p. n. S. Chæremôn o. p. n. S. Moyses o. p. n. S. Abraham o. p. n. S. Isaac o. p. n.

Tertius modus, fugiendi peccata est, etiam indeliberata & leuia, pauca committere, raro peccando ex subreptione: scio quidem scripsisse S. Ambrosium: Vnusquisque nostrum per singulas horas quam multum delinquit. Et in alio loco: Nulla dies sine peccato nostro præterit. Et S. Augustinum, humana fragilitati quamuis parua, tamen crebra subreunt. Et B. Laurentius Iustinianus ait: Sine delicto veniali neminem diu persistere posse. Et S. Gregorius Nyssenus, humanam naturam à foribus integram ac puram non esse docet diuina Scriptura, que dicit, non posse inueniri inter homines, qui vnum diem absque maculâ viuat. Prou. 24. Scio etiam docuisse S. Thomam, aliquâ horâ posse hominem esse absque omni reatu peccati venialis. Vnde aliqui colligunt, eum sensisse, quod diu viuere homo sine veniali non possit. Nihilominus certò tenendum est, aliquos specialibus diuinæ gratiæ auxiliis internis, & aliis mediis, ex parte suâ à Deo suppeditatis, adiutos & confortatos, valdè raro etiam indeliberatè & leuiter peccare: ut paulò post exemplis allatis fide dignissimis ostendam, & autoritate Sanctorum confirmabo. Sancti autem Patres præcitati cum S. Thoma, & plerique alij Theologi, dum docent iustos sæpè in peccata venialia labi, loquuntur de communi cursu, & modo viuendi iustorum, & ut ita dicam, de vulgo & plebe iustorum; prout communiter videmus iustos vel tepidos, vel non vsquequaque virtutum studio attendentes, nec toto conatu perfectioni acquirendæ intentos, viuere. Tales enim peccant sæpissimè, etiam intra horam: quod non faciunt selecti serui Dei, de quibus solis hoc assero, qui beneficio diuinæ gratiæ toto profuso & naturali conatu, & vsu supernaturalium habituum adequato, & aliorum mediocum adminiculis, diuinæ gratiæ cooperantur, cum summo seruore, eis diuinitus concessa, & cum totali animæ & potentiarum suarum applicatione. Quis autem sit iste adequatus vsus, dicam in 4. F. 3. m. c. m. m. m.

Modi ergo illi loquendi Sanctorum ac Theologorum, de communi massa iustorum intelligendi sunt, qualibus plenus est mundus. Tali loquendi modo, etiam S. Scriptura virtut, vniuersaliter quædam asserendo, quæ speciales diuinos fauores non excludunt, & selectos Dei seruos non attingunt. Quamuis enim Gen. 6. legamus: Omnis caro (id est omnes homines) corruerat viam suam super terram; tamen ibidem,

Coll. 13. c. 7. 8. 9. l. 5. ligu. vitæ. Coll. 13. cap. 1.

41.

42.

l. 1. Apoll. David. cap. 2. l. de bono mortis. cap. 2. ep. 108. ad Seleuc de perf. grad. c. 1. l. de orat. in Remitte a obis debita nostra. 3. p. q. 79. a. 4. ad 2.

43.

Noë

Gen. 6. Noë appellatur ab ipsa S. Scriptura in ista atque
12. perfectus. Ergo is non corripitur viam suam
Gen. 6. 9. quomodo ergo omnis caro corrupta

Respondeo, omnis caro, de massa & fece homi-
num, non verò illi, qui, uti Noë, Deo fideliter
seruauerunt. Sic dum Ilaïas ait: Facti sumus, ut
M. 6. 6. 7. immundus omnes nos, & quasi pannus menstruatus
uerfa iustitie nostre, & cecidimus quasi solum vni-
uersi, non est qui inuocet nomen tuum. Per has lo-
quendi vniuersales formulas sanctitati Ilaïe ei-
que similitudo nil derogatur, nec bonitati ope-
rum, quam viguisse in multis membris etiam
Ecclesie veteris nemo Catholicorum dubitat.

Rom. 3. 4. Sic dum Apostolus ait: Omnis homo mendax, est
locus exceptioni, & illis, quos supra comme-
morari nunquam fuisse mentitos, & aliis simi-
libus, à Spiritu sancto laudatis ob id in Apoc. 1. 4.
Et in ore eorum non est inuentum mendacium.
Multo ergo magis dicta Sanctorum & Theo-
logorum, frequentiam peccandi iustis adscri-
bentium, intelligenda sunt de vulgo, non de
flore iustorum, toto conatu perfectioni que ren-
dæ intendorum, & diuinæ gratiæ exactè coope-
rantium, mediisque aliis internis, & externis, à
Deo talibus concedi solitis, fideliter vtiuntium.
Tales enim rarissime peccare ostendi in Opus-
culo de fugâ peccatorum venialium, & multi-
pliciter mediis, quæ iis Deus ad hoc largitur, ut
rarò peccent ab idem enumeratis, ex magnorum
Sanctorum libris excerpta. Nunc hoc ipsum ali-
quot exemplis confirmandum est.

44. In primis Iacobus de Vitriaco, Episcopus &
1. cap. 6. Cardinalis Tusculanus, apud Surium 23. Iunij,
vix. in vita S. Mariæ Oëgniacensis, seu de Oegenies,
de eâ hæc scribit: Testem Deum inuoco, me nunquam
in totâ eius vitâ vel conuersatione, vel vnum potuisse
mortiferum peccatum deprehendere: si quod autem exi-
guum fortasse veniale sibi admisisse videretur, cum
tanto cordis dolore, tantâ cum verecundiâ & rubore,
cum tantâ contritione se ostendebat: Sacerdoti, ut ple-
rumque præ nimio cordis angore, inflat parturientis ex-
clamare cogetur, tamen etiam ab exiguis & venia-
libus culpis adeo sibi caueret, ut crebrò ad dies quinde-
cim, nec vnam inordinatam cogitationem in suo posset
pectore reperire. Et quia bonarum mentium est, ab i-
pam agnoscere, vbi culpa non est, Sacerdotum pedibus
aduoluta sese accusans, quedam eiusmodi etiam cum
lachrymis confitebatur, ad quæ nos vix potuimus â ri-
su abstinere: puta quedam verba puerilia, quæ in pue-
ritiâ se dixisse recolens, dolebat.

Postquam autem euacuauit ea quæ sunt pueri, tan-
to cum timore animam suam, tanto studio sensus suos,
tantâ puritate cor suum custodire nitetur, semper
illum præ oculis habens: Qui medica negligit, paulatim
decidit, ut ne verbum quidem vllum, aut aspectum in-
ordinatum, nec inhonestum corporis habitum, nec ri-
sum inmoderatum, nec indecentem, vel indecorum
corporis gestum, in eâ vnumquam, aut certe rarò, aduertere
potuerimus. Quamquam plerumque præ immenso
cordis gaudio, dum se ipsam vix posset capere, aliquan-

do liberius exhibita, vultu externo corporis gestu,
mentis subitum proderet cogebatur, in ipso vel risum
modicum ex cordis serenitate edendo, aut aliquam de
suis sociabus, modico, eoque pudico amplexu humanissime,
excipiendo, vel Sacerdoti alterius manus, aut pedes præ
eximia deuotione osculando. Cum autem ad se, tan-
quam à mentis quadam ebrietate redisset, & vesperi
omnes actus suos, seueriter commemoraret, & exami-
naret, sæpe in minimo modicum se excessisse deprehen-
deret, cum admirandâ cordis contritione id consteba-
tur, & à se ipsa panis exigebat, non rarò etiam illic
trepidans, vbi nullus erat timor. Nos verò eâ solâ causâ
nostræ pigritiæ consulere volentes, eam reprehendeba-
mus, quòd crebrius quam vellemus eiusmodi minutias
confiteretur.

De Nostrò B. Stanislao Kostka publicè eo-
mortuo, testatus est P. Alphonsus Ruiz, eius
Confessarius, se totius vitæ Stanislai peccata in con-
fessione audiuisset, & deprehendisset, ab eo nullum morta-
le peccatum esse commissum, & venialia valde pauca.
Estque hoc in Processu pro Canonizatione B.
Stanislai interuando confirmatum.

46. De P. Edmundo Campiano pro fide Catho-
licâ occiso in Angliâ, in eius vitâ refert Paulus
Bombinus testimonium Patris Francisci Anto-
nij illius Confessarij Pragæ, Campiano sæpè,
etiam necdum Sacerdotem, accedere solitum
ad Confessionem, sine vilo peccato veniali ab-
solutione digno.

47. De Nostrò Fratre Alphonso Rodriguez, legi-
tò eius vitæ Hispanicâ manuscriptâ, eum ordi-
nariè confiteri solitum sine materia absolutionis, dis-
tinctione aliquâ inuoluntariam, & rarâ &
breuissimam, ad ius virtutum omisso, & quod posset ab-
solutus, aliqua peccata vitæ secularis, cum tali tamen
sensu pietatis, ut Confessarios ad compunctionem ad-
duceret.

48. De S. Francisco Xauerio scribunt S. Rotæ
Romanæ Auditores in Relatione Summo Pô-
tifici datâ, pro eius Canonizatione persuaden-
dâ, Xauerium per totam hyemem confiteri so-
litum cuidam Vicario S. Thomæ, qui interu-
ando fassus est, in huiusmodi eius confessionibus, nullum se
inuensisse veniale peccatum, quo Deus offendi potuisset,
idque extat in Processu Canonizationis illius
fol. 117.

49. De B. Aloysio Gonzaga in aliâ Relatione si-
mili, Paulo V. Pont. Maximo oblatâ, ab eiusdem
S. Rotæ Auditoribus, inter motiua Canoniza-
tionis B. Aloysij, referuntur duorum eius Con-
fessoriorum testimonia: Primò quidem P. Fer-
dinandi Paterno, qui cum fuisset quinque vel sex
annis Confessarius Aloysij, dum is inter ephobos in Cu-
riâ Regis Hispaniarum vixeret, testatus est, se septim-
merò non inuenisse in eius confessionibus materiam ab-
solutionis: idque accidisse non ex defectu iudicij & soler-
tiæ, quia etiam in eâ atate elucebat in eo prudentia &
maturitas, sensus in moribus, & iudicium longè maius
quàm in iuuenibus reperiri solet.

Deinde recentest testimonium P. Hierony-
mi

mi Plati, qui vivente adhuc B. Aloysio scriptum reliquit: *se audivisse eius Confessionem generalem sex mensium in Societate transactorum, nec tamen invenisse in illa vllum peccatum veniale, aut aliam materiam absolutionis, per illos sex menses.*

De P. Bernardino Realino in eius vita scribit P. Antonius Beatillus, illius Confessarium per octo menses P. Natalem Caputem testificatum esse, *se nunquam in eo invenisse materiam absolutionis, in rebus quotidianis quas confitebatur, sed tantum circa res antiquas anteaacta vita, de quibus semper se accusabat.* Et per vitimos quindecim annos vita sue, nullo voluntario peccato Deum offendit, quemadmodum testatur eius Confessarius P. Annibal Vitalis, idque iureiurando confirmavit, examinatus iuridice, in Processu pro Canonizatione P. Realini facto auctoritate Sedis Apostolicae.

De P. Ludovico de Ponte, in concione funebri habita in eius exequiis, & impressa Vallesolei, P. Michael a S. Romano Praepositus Domus Professae, dixit inventam esse post mortem P. Ludovici, eius Confessionem generalem, & a quodam, audaci curiositate, lectam, ac ostentam aliis, continentem 54. defectus, quos a se lectos ait tales fuisse, *vt ne vnum quidem ex iis, audeat condemnare tanquam peccatum veniale.*

De Ursula Benincasa Virgine Neapolitana in Articulari pro. eius Canonizatione ponitur: *Non raro eius Confessarij affirmarunt, nullam se vquam in Dei serva peccati venialis materiam invenisse, si super quam cadere posset absolutio Sacerdotalis.* Obiit Neapoli anno 1618. 20. Octobr. cum magna sanctitatis opinione.

Et ego sancte affirmare possum, me plurimas personas in Societate nostrâ, & in variis Monasteriis Romanis Monialium novisse & nosse, quarum confessiones hebdomadarias per multos menses, imò annos, audiendo, vix aliquod peccatum veniale toto anno, invennerim. Et scio certò eas nil celasse mihi, quod esset materia absolutionis Sacramentalis, sed solas imperfectiones inculpabiles esse solitas confiteri, de quibus supra tractavi. Inter hos vnum, quia pridem mortuus est Posuanæ, nominare possum, nostrum P. Martinum Pobonium virum sanctum & operarium infatigabilem, etiam in extremâ senectute, me eius Confessiones per annum integrum audivisse, & toto illo tempore, ne vnicum quidem in eo invenisse veniale peccatum, etsi minutissimè conscientiam suam ille examinando, & mihi manifestando levissimas & minimas atomas imperfectionum, nullam speciem peccati praeferebat, totam animam suam ita aperire soleret, sicut Deo aperiebat. Idem dico de quodam Matchione Ferrariensi Clementis VIII. intimo & familiari, cuius diu Romæ Confessarius fui, pridem ibidem sanctè mortuo.

Merito ergo S. Ambrosius de peccatis venialibus differens, illos perstringit, *qui peccatis suis solatia praferentes, sine peccatis frequentibus hominem putant esse non posse.* Loquitur autem ibi S. Doctor de peccatis venialibus in his verbis quæ diligentius ponderari in Opusculo de peccato veniali c. 1. §. 8. Ambrosius explicans.

Merito ergo S. Gelasius Papa, in Epistolis Decretalibus refutans Pelagianam Haeresim, asserentem posse hominem solis naturæ viribus abstinere ab omni profluo peccato, etiam veniali, *Si hoc, inquit, quisquam non possibilitate facultatis humana, sed per Divinam gratiam asserat in hac vita quibuslibet Sanctis posse conferri, bene quidem facit (nam Dei dono cuncta possibilia sunt) rectè confidenter operari & sperare fideliter.* Et subdit, illis plus vel minus talis gratiæ infundi à Deo, qui magis vel minus suo attendunt profectui: *Viros, inquit in magna continentia (scilicet à peccatis) proposito constitutos, siue minus, siue amplius à vitis infestari, prout quisque gratia divina aspirante profecerit.*

Quocirca non sine causa Concilia & SS. Patres, dum sine amplificationibus concionatoris de peccatis iustorum meliorum loquuntur, talibus utuntur loquendi formulis, quæ non frequentem, sed rarum eorum in peccata lapsum significant. Dicunt enim eos *quandoque labi.* Sic loquitur S. Gregorius Papa, & Concil. Tridentinum. Vel, *aliquando,* vt loquitur S. Augustinus & S. Bernardus & Abbas Theonas apud Cassianum; Vel, *in involuntaria non admodum multo incidere,* vt habet Clemens Alexandrinus; Vel, *interdum,* vt dixit S. Brigittæ Angelus in sermone illi suo ore dictato: Aut, *aliquoties,* vt ait S. Prosper: *Qui modi loquendi ostendunt, rarissimum in peccata venialia lapsum quorundam.*

Non obstat autem huic doctrinæ locus ille Prouerbiorum: *Septies in die cadit iustus.* Primò Quia in Bibliis Auctoritate Sedis Apostolica emendatis & correctis, seu recognitis, non reperitur illud, *in die.* Secundò quia neque in antiquis Bibliorum editionibus, quorum vidi plurimas nec in Græcis, nec Hebræis illud *in die* positum est in ipso contextu Scripturæ: sed in margine, in quadam editione Parisiensi & Antuerpiensi. Tertiò quia ne etiam hoc amplius in margine poneretur, & his similia vocabula, seuerè vetuit Sedes Apostolica, vt pater ex sine prefationis, postè in initio Bibliorum Sixti V. & Clementis VIII. auctoritate recognitorum. Quartò, quia etiam illud, *in die,* esset in ipso textu Scripturæ, nil nobis noceret, quia etsi S. Gregorius, more suo moralizando, locum illum moraliter applicet ad peccata iustorum, tamen vt ex verbis antecedentibus & consequentibus apparet, sermo ibi est, non de lapsu iustorum in peccata, sed in ærumnas & calamitates,

52.
in cap. 1.
Luc.
53.
to. 1. Ep.
Pont. par.
2. p. 352.

54.
1.6. in c. 1.
Reg. c. 15.
Trid. sess.
6. c. 11.
Aug. 1. de
nat. & gr.
c. 38. & l.
2. de nupt.
c. 26. Ber.
S. 2. in Pl.
90. Caff.
Coll. 22.
c. 7. Cl. 1. 1.
p. d. c. 2.
c. 14. Pr.
1. 3. de vi-
ta con. c.
16.
55.
Prou. 24.
16.

1. de doo
Tim. 2.

1. de
t. in
gu.

1. it. cin.
e 31. & in
Pfal. 118.
conc. 31.
Pin. in
Iob. 10. 8.
Lor. in
Pfal. 118. 8.

de quibus solis benè ad literam locus iste exponitur à S. Augustino, & à bonis interpretibus, Hludoro Clario, Iansenio, Vatablo, Quiuno Salazar, Pineda, Lorino, Estio hic. Quocirca ipsi heretici, in omnibus versionibus suis, non habent illud, *in die*, & præcipui Commentatores illorum, hunc locum explicant de malis pœnæ, Tremellius, Iunius, Paræus, Piscator. Quod sanè non facerent, si aliter hic locus accipiendus esset; illo enim aliter accepto validè suam confirmarent hæresim, quâ docent, etiam Iustos, qui videntur tales, in omnibus suis operibus peccare.

56.
to. 1. 5. 7.
de 9 grad.
alcentius.

Quocirca meritò Iohannes Trithemius celebris in Ecclesiâ Dei Scriptor ait: *Qui miserante Domino quotidie ad meliora proficiunt, raris in peccatum cadunt.* Et noster Benedictus Iulianus commentario in illa verba S. Iohannis 1. Ioh. 1. *Si dixerimus quia peccatum non habemus: Non ierim, inquit, inficias, quò quis maiores habet in Christianâ virtute & charitate progressu, eum & paucioribus & leuoribus noxiis raro admodum inquinari: vt colligitur ex Hieronymo & Augustino.* Neque tantum colligitur, sed expressè id Augustinus docet, tum in fine Epistol. 95. tum in libr. 2. de peccatorum meritis capite 6. *Qui dicunt esse posse in hac vitâ hominem sine peccato (multò autem magis, si quis dicat, non in totâ vitâ sed diu, & per multum temporis) non est eis continuò incautâ temeritate obfistendam. Temeritatem ergo putat esse S. Augustinus, si quis id neget; & subdit: Si enim esse posse negauerimus; & hominis libero arbitrio (qui hoc volendo aperit) & Dei virtuti vel misericordie (qui hoc adiuuando efficit) derogabimus.*

57.
Hier. 1. 3.
cont. Pel.
lag. Aug.
lib. 1. de
nupt. &
conc. c. 4.
& 1. de
nat. & gr.
cap. 61.

Et S. Hieronymus; Et nos, inquit, dicimus, posse hominem non peccare si velit, pro tempore, pro loco, pro imbecillitate corporeâ, quamdiu intentus est animus. Atqui multorum Dei seruorum (vt pater ex historiis Ecclesiasticis) etiam in maximis occupationibus, & rerum terrenarum curis necessariis, ad eò intentus est ad Deum & diuina animus, vt se non minus sentiant deuotionis feruore ardere, dum iis attendunt, quam dum soli in suâ cellâ vel cubiculo diuina meditantur. Et ij sunt, qui Dei beneficio raro in peccata labuntur, quia toto conatu in id incumbunt, vt omnes temporis sibi concessi à Deo particulas, in rebus bonis ac meritoriis, sine & modo perfecto factis, transigant.

58.
S. 1. de ier.
Iua. Pent.

Nam, vt docet S. Léo, vt virtutis habitaculum nullâ sit contaminatione pollutum, vti quæ regente atque adiuuante Domino, omnibus obtinere possibile est: Si per ieiunij purificationem; ac per misericordie largitatem, studeamus & peccatorum foribus liberari, & charitatis fructibus secundari &c. Et infra; tam rarum in talibus fore in peccata venialia lapsam indicat per hæc me-

dia: *Neque delictorum memoria erit, vbi testimonium pietatis adfuerit &c.*

Quo in loco S. Leonem loqui de solis peccatis venialibus certum est: loquitur enim de talibus peccatis, ex quibus relicta in anima macula (quas appellat *contaminaciones*) abolerentur per ieiunâ & elemosynas, & frequentia charitatis opera spiritualia & corporalia: per hæc autem iuxta certam Theologorum doctrinam ex S. Scripturâ & SS. Patribus deriuatam; non abolerentur macula peccatorum mortalium, sed tantum venialium, quorum culpæ expiantur per quadam charitatis opera; pœnæ verò ablatio fit, per ieiunium, elemosynam, orationem, & alia opera pietatis; vt definitiue sub anathemate Concilium Tridentinum. Certò itaque tenendum est, posse nos pertentite, per Dei gratiam, & nostram cum eâ cooperationem, ad rarum in peccata venialia lapsam.

Mirum ergo non est, S. P. N. Ignatium in libro Exercitiorum à se ex Diuinâ luce composito; modum tradidisse particularis Examinis, ad faciliorem & celeriorum peccati seu vitij cuiusvis extirpationem, vt ipse loquitur: eumque primo loco, post Exercitiorum Fundamentum posuisse; & his verbis conclusisse: *Cum par sit dimini in dies errorum numerum. Cùm autem hic Exercitiorum spiritualium S. Ignatij liber, & omnia & singula documenta spiritualia in eo contenta, sint à Sede Apostolica, per Paulum III. Pontificem Maximum, ex certâ eius scientiâ & auctoritate Apostolica, approbata, & collaudata, tanquam pietate & sanctitate plena, & ad edificationem ac spiritualem profectum Fidelium valdè vtilia & salubria; nemo dubitare potest præter Diuinæ auxilia gratiæ, & alia media, tanquam per effectum Diuinæ gratiæ, etiam per huius particularis Examinis vsum, posse à iustis dimini indies peccatorum numerum, & hac ratione deueniri ad rarissimum in peccata venialia lapsam. Ad quem statim deuenisse etiam alios non paucos sciunt illi, qui alienas conscientias & in confessione & alibi dirigunt, & benè perspectas habent.*

Quæres, si hæc doctrina vera est, cur viri valdè sancti sæpè constantur? aliqui quotidie confitebantur, alij etiam bis in die, vt noster B. Franciscus Borgia: quod signum est, eos peccasse quotidie: proinde, ne vno quidem die potuisse abstinere à peccato, multò minus ergo alij minus sancti possunt abstinere à frequenti in peccata venialia lapsu, & raro peccare.

Respondeo, cum S. Gregorio: *Bonarum mentium esse, ibi etiam aliquo modo culpam agnoscere, vbi culpa non est: atque ita sanctos viros in quotidianis confessionibus, non semper se accusasse de peccatis veris, quasi quotidie commissis,*

perspicillia sicut impossibile est, ut in ea intret aliqua mala & impura cogitatio, ita erat anima Matris Teresie de Iesu, ex particulari privilegio & gratia ei à Deo concessa.

65. Et de B. Aloysio Gonzagâ iuratus asseruit eius Confessarius Cardinalis Bellarminus, illum nec tentationem carnis, nec cogitationem sædam, etiam inuitum vnquam passum esse: quemadmodum scribitur in vitâ Cardinalis Bellarmini à Petrasancta & in vitâ B. Aloysij à Virgilio Cepario. Sanè si iudicio Abbatis Nesterotis, omnis cogitatio non solum turpis, sed etiam otiosa, & à Deo quantumcumque discedens à perfecto viro immundissima fornicatio deputatur, quantum magis periculosa & directè contraria castitati.

Petr. l. 6.
Virg. l. 1.
cap. 6.
Coll. 14.
c. 11. Caff.

66. Non omittendus est hoc loco noster S. Ianitor Alphonsus Rodriguez, qui aded abhorrebat ab omni peccato, præsertim contrario castitati, ut maluisse ad penas inferni detruendi, quam illud committere, quemadmodum scribitur in eius vitâ, & habetur in Processu Informatio Maioricenti pro eius Canonizatione. Ideoque etiam à Deo petebar, ut potius inferni pateretur penas, quam in vnam culpam venialem prolaberetur. Et additur in l. 2. eius vitæ, inter monita quæ sibi præscriperat exactissimè obseruanda, vnum fuisse (vitandi peccatum, magis quam infernū præsertim in materiâ castitatis) & ut hoc propositum, ter quotidie renouaret, & quidem per longum tempus, & si fieri posset (per eius occupationes ad ianuam Collegij, cuius erat per annos 30. circiter Ianitor per horam integram. Vnde cum quodam die laborares difficultate vrine, solito maiore, & ad extrudendos calculos, inferiorem ventris partem circa umbilicum, ad compressionem vesicæ tangere cogeretur, statim affligi cepit, ne quid contra puritatem Angelicam, quam conabatur habere, deliquisset, statimque apparuit ei Christus Dominus cum Beatissimâ Virgine Maria, & per vnam horam eum allocuti recrearunt, securumque reddiderunt, eum nullam prorsus in eo necessario contactu imperfectionem admisisse, & promiserunt etiam in posterum se eius curam habituros, ne vnquam vllum in materiâ castitatis peccatum committeret.

l. 2. cap. 3.

cap. 6.

67. Ille hoc cælesti non contentus promisso omnem ex parte suâ adhibebat operam, ne remoram etiam tali alicui lapsui occasione præberet. Hanc ob causam nunquam visus est è fenestrâ prospicere, vel in tali loco consistere ex quo esset etiam ad campos prospectus, timens ne quid se oculis spectandum obiceret, quod nolebat. Eandem ob causam per 47. annos, quos in Societate exegit, nunquam licentiam petiit ad campos exeundi, nunquam etiam ad Dialogos vel Spilos, aut similes concursus, qui fiebant in templo vel scholis, accedebat, ne quid etiam inuito occurreret oculis non spectandum: coactus autem ire ad templum Missæ audiendæ causa, summâ custodiebat oculos curâ, ne vllius famina faciem

videret, quod etiam obseruabat ad portam Collegij, dum aliqua famina Confessarium vocatura accederet. Imò ne nomen quidem vllius mulieris in ore habebat, nisi vel Canonizata, vel à quâ nominandâ abstinere non posset. Ita exactè obseruabat primum F. et ratione Officij Ianitoris, frequentes occasiones occurrerent liberioris faminarum aspectus, & cogitationum sædarum, quibus per eos incauti & liberi, mentem inquinare solent, aperta illis per oculos portâ. Nam quemadmodum igniculus parvus, inquit B. Laurentius Iustinianus, si non extinguatur, valet magnam lignorum comburere siluam, ita neglecta cogitationes, quæ vel ex concupiscentiis, vel ex operibus pullulant carnis, seu ex immundorum spirituum immisionibus admittuntur, nisi de cordis habitaculo in earum primo congressu propellantur, insciant, & in peccatorum seruitutem pertrahunt imprudentem & dormitantem animam, ipsamq; spiritualibus per tempora aggregatis diuitiis priuant.

de peis.
grad. c. 7.

Sanè Sextus Pythagoræus damnat adulterij etiam nudam de adulterio cogitationem. Et

Sent. 114.
ep. 83.

Seneca, Sic, inquit, viuendum est, tanquam in conspectu viuamus, sic cogitandum, tanquam aliquis in pectus intimum inspicere possit, & potest. Quid enim potest aliquid ab homine esse secretum? Nihil Deo clausum est. Intereff animi nostris, & cogitationibus interuenit. Et Dio Chrysofotomus ethnicus: Qui

Orat. 4.
de regno.

amicus tui fuerit, & eadem cum illo senserit (quod amicorum est) potestne fieri, ut rem aliquam inquam concupiscat, aut turpe aliquid cogitet aut prauum? Denique Antonius, matrem suam laudat, quod non à perpetrando tantum sed etiam à cogitandis flagitiis abstineret. Et monuit alibi: assuescere te

l. 1. de vita
sua init.

ipsum debes, ut de his tantum rebus cogites, de quibus, si quis te subito interroget, quid nunc mediteris confestim possis respondere. hoc aut hoc, nimirum, ut statim confiteri cogitationes tuas esse simplices, placidas, consentaneas animali sociato aliis, ac negligenti earum que ad voluptatem oblectationemq; faciunt cogitationum, vacuo contentioni, inuidia, suspitionis, aliorumque, que si te animo salsus esses, pudore suffundi oportuisset. Hæc

l. 3. n. 5.

Ethnici; quid ergo Christianis, quid Sacerdotibus, quid religionis curandum est? Ad hoc caput spectat monitum S. Chrysofotomi ser. de resurrectione Christi, suadentis etiam ab iis rebus abstinere, quæ malæ non sunt per se, solent tamen ad mala perducere: Vis ne, inquit, optimum quendam & securum rectè factorum modum te doceamus

que nimirum indifferencia videntur, sed peccata pariunt, ex mente pellamus: nam inter actiones, quadam quidem peccata, quadam verò non peccata, sed peccatorum sunt causa. Sic risus, peccatum quidem non est, sic autem peccatum, si vltra modum effundatur.

Nam ex risu faceria, ex faceris verborum obscenitas: tolle igitur antè radicem, ut rotam agritudinem tollas. Si enim nobis, ab illis, que indifferencia sunt, caueamus, nunquam in ea que prohibita sunt prolaberemur. Ita mulierem aspexisse, indifferens esse videtur;

lib. 1. de
Cato. &
Abel. c.

Tit. 8.

lib. 1. de
cap. 11.

l. 5. tit. 11.
cap. 20.

itur, at ex hoc cupiditas lasciva gignitur. Sic S. Ioannes Climacus gr. 12. Ex lapide, inquit, ac ferro excutitur ignis, ex loquacitate verò ac iocis mendacium nascitur. loci autem res sunt indifferentes, & non sunt peccata, si ad sint debita circumstantia: vt docet S. Thomas 2. 2. q. 72. a. 2. ad 1.

68. Quintus modus fugiendi ea quæ displicent Deo, est fugere omnia peccata venialia; & interna & externa in operibus ad cultum immediatum Dei spectantibus; vt sunt Oratio, Meditatio, Hora Canonica, Missa &c. *Orationis tempore*, inquit B. Laurentius Iustinianus, memoretur iugiter, quòd Deo astare debet, & cuncta sollicitè fugiat, quæ coram Dei conspectu animæ ruborem possunt asferre. Peccata autem possunt ruborem adferre, etsi sint minima, si orationis tempore committantur. Offenditur enim valde talibus, etiam venialibus peccatis Deus. *Quemadmodum terreno Regi execrabilis est is, qui illi astat*, inquit S. Ioannes Climacus, & Domini sui inimicos alloquitur, ita eum quoque Dominus abominatur, qui in oratione existens, immundas cogitationes recipit. *Accedentem canem armu insequere, & si impudenter latret, non ei cedas.* Et statim monet: *Obserua cautius, vt non temerè ac indifferenter pro feminâ in oratione tuâ ores, ne à dextris fortasse te prædator imadat.* Noli corporis actus, vt sunt, distincè ac per partes in oratione Deo confiteri, ne tibi ipsi insidiator fias. Eandem ob causam Deus Pater commonuit S. Catharinam Senensem: *Nolo ipsos defectus in particulari ab orante considerari, sed in generali, ne mens inquinetur seu contamnetur recordatione particularium, atque turpium peccatorum.* Talis oratio nullo coinquinata peccato, Deo placet, penetrat caelos, & impetrat quod petit. *Magna prorsus est orationis vis*, inquit B. Laurentius Iustinianus, *si tamen sit charitate ignita, si de plena, bonisque operibus decorata.* Alioquin, vt ait S. Basilius, *si fiat negligenter, & animo in diuersa euagante, non solum haud accipiet quod petit, sed amplius Deum iritabit.* Si enim quis in facie stat Principis, ac causam suam illi exponit, cum multo timore stat, immotum seruans & externum corporis, & internum mentis oculum, ne quo pacto periclitetur; quanto magi ante Deum, eum timore ita consistendum est, vt animus illi soli sit intentus, & nusquam aliò euagetur, cum ipse non solum externum hominem, sicut homines, sed & internum intueatur. Et quidem non leue peccatum censet S. Ambrosius, peccare tempore orationis: *An nescis, inquit, quam graue sit in oratione contrahere peccatum, vbi speras remedium? Certè Dominus per Prophetam docuit, hoc graue esse maledictum, dicens: Et oratio eius fiat in peccatum.* Et libr. 2. cap. 6. *Quando magis ab iniustis operibus ac prauis studiis abstinere debemus, quam tunc, quando Dei iustitiam deprecamur? Hanc forte ob causam Ethnici ante orationem abluiebant manus, inò & Christiani totum corpus, vt scribit Tertullianus, & Lactantius, vt ostenderent hoc ritu Orationem esse debere purissi-*

mam, nullâ peccati sorde coinquinatam. Quem morem lauandi ante Orationem manus, durasse S. Chrysostomi tempore ipse testatur. Ita orant homines Dei, Deo fideliter & feruenter, & toto conatu seruietes,

hom 6. in 2. Tim.

Ideò S. Climacus gr. 20. inter condiciones proficientium numerat vltimo loco, *Orationem omni vitioso carentem affectu.* Oratio enim vitio aliquo voluntario & deliberato inquinata, nõ fit in conspectu Dei talis, qualem Deus per S. Scripturam exigit à nobis. *Si corpore humi prostrato*, inquit S. Chrysost. *& ore in cassum nugante, mens totam domum & forum circumeat, quomodo talis dicere poterit, quòd in conspectu Dei peccatus sit?* Quod non tantum intelligendum est de oratione quæ fit ex Dei vel Ecclesiæ præcepto, sed etiam de quauis aliâ, spontè, vltro, nullo adigente, ex propriâ deuotione inchoatâ. Quia, vt benè scripsit Saluianus, *Minoris piaculi res est, si honor Deo non deferatur* (hoc est, tunc dum suis ad id nullo peculiari præcepto vel necessitate obligatur) quàm si irrogetur iniuria. *Ac per hoc, quicunque ista fecerunt* (orando negligenter, irreuenter) *non dederunt honorem Deo, sed derogarunt.* Quod quidem etsi in omnibus aliis orationibus vitandum est, maximè in Sacrificio Missæ ad S. altare. Ne nobis exprobrat Diuina Maiestas, quod olim, etsi aliam ob causam, exprobrauit Ephraim: *Facta sunt ei ara in delictum.* Vnde Iulius Papa in epistolâ ad Episcopos Aegypti ait: *Cum omne crimen atque peccatum oblati Deo sacrificiis deleatur, quid de cetero pro delictorum expiatione Domino dabitur, quando in ipsa Sacrificij oblatione erratur?* Ex quâ epistolâ accepit hoc Concilium Bracarense tertium, & posuit in suo Canone 1. (& habetur in Decretis à Gratiano collectis) & Concilium Wormatiense c. 4.

69.

Quocirca Tertullianus, etsi non sanctus, vult orationem nostram esse, *Omni omnino confusione liberam*, hoc est talem, quæ coram Deo confundi nequeat, & nobis materiam confusionis accersere, quam solum peccatum potest adferre. Et subdit, mundam ab omni labe debere esse orationem ad Deum: *Vt sit de tali Spiritu emissa, qualis est Spiritus ad quem mittitur.* Nequit enim agnosci à Spiritu sancto, spiritus inquinatus, aut tristis à læto, aut impeditus à libero. Nam aduersarium recipit nemo. Nemo nisi comparem suum admittit.

l. de orat. cap. 10.

Quod S. Chrysostomus sic ponderat h. 79. ad pop. *Si Deus nostrum in orationibus torporem & negligentiam exquirat, & quod in eius conspectu positi & orantes, neque tantum ei præbeamus honorem, quantum dominus seruis, quantum Ducibus milites, quantum amicis amici: amicum enim colloquens, hoc cum attentione facis; Deo autem pro peccatis occurrens, pro totque criminibus veniam petens, & rogans tibi remissionem fieri, torpes, & genibus tuis humi prostratis, circa forum & domum mentem tuam vagari frequenter dimittis, ore tuo frustra nugante in cassum.*

70.

nec hoc semel & bis, verum & frequenter patimur. Si hoc tantum exquirere Deus voluerit, nunquid veniam habebimus? nunquid excusationem assequi poterimus? Non arbitror ego.

l. 1. Strom.
cap. 1.
Enc. c. 38.

Templo Epidaurio inscriptio erat apposta, vt scribit Clemens Alexandrinus, quã monebantur aduenientes, etiã ad ingrediendum exigi sanctimoniam. Epictetus grauius monet, in quouis Dei cultu nihil indiligenter, nihil sordidè esse faciendum. In quã verba eius Commentator Simplicius, lubet, inquit, omnia quã ad Diuinum cultum pertineant, & pure facere, & non sordidè. Nam ab impuro pura attingi nefas est: purumq; & sincerum, si quid ei adulterinum miscatur, eo pollui solet. Neque igitur sordidè quicquam faciendum, neque negligenter & per ignauiam quicquam factu necessarium, aut pratermittendum, aut confundendum, aut permutandum. Sicut enim si elementa sermonis subtrahas, aut immutes, non manet eadem forma sermonis; sic etiã diuinorum operum aut sermonum, si quid aut deest, aut immutatum est, aut perturbatum, illustratio diuina tollitur, & eorum quã geruntur vim euandam reddit eius, qui illa gerit, socordia. Sicut ad complementum & perfectionem caterorum, excitata cum scientiã alacritas, multum valet. Qui vero se in Dei cultu negligentem & socordem præbet, quã in re sit ad officium fungendum excitatus? At neque irreligiose, inquit Epictetus, est accedendum, hoc est, absque veneratione. Quando enim religiosiores & sanctiores res diuina habentur, tantò magis eas, & quidem tales percipimus. Nam & ipsi cultus Numinis pro virili nos subiciamus, & in eo veluti grandescimus. Quocirca sic oremus, prout monet S. Ephrãem S. de Virginitate: Eslo totus orationis tempore velut celestis Angelus, sicq; contende, vt oratio tua sit sancta & pura, immaculata & irreprehensibilis; vt cum illam sursum ascendere viderint porta celestes, gaudentes, vltro consistim ei aperiantur: vt ipsam cernentes Angeli & Archangeli cuncti lætantes illi occurrant, & coram sancto atque excelso throno immaculati Domini ipsam offerant. Sic ergo semper orationis horã esto Deo coniunctus, vt Cherubim & Seraphim.

l. 3. c. 85.
fin. in fin.
diu. piet.

Conc. 3.
in Pl. 30.

Quantoperè autem placeat Deo fuga peccatorum in Dei cultu, docuit ipse S. Gertrudem his verbis: Quicumque ad laudem meam studet in diuinis negligentias præcauere, & alios etiã ad idem promouere, pro illo ego suppleo, quicquid ipse neglexerit in debità deuotione & intentione. Pulchrè S. Augustinus explanans illa verba Plãlmi, Domine non confundar quia inuocaui te; Magnam, inquit, causam dixit, non confundar quia inuocaui te. Quis autem etiã ipsorum impiorum non inuocat Deum? Nisi ergo proprio modo quodam diceret, Inuocaui te Deum, qui non possit esse communis cum multis, nullo modo de hac inuocatione tantam mercedem auderet exigere. Inuocas Deum, quando in te vocas Deum. Hoc est nihil inuocare, illum in te vocare, quodammodò eum in domum cordis tui inuitare. Non autem auderes tantum Patrem familias inuitare, nisi nosses ei habitaculum præparare. Si enim tibi dicas Deum, Ecce inuocasti me,

venio ad te, quò intrabor? Tantas sordes conscientia tua sustinebo? Si seruum meum in domum tuam inuitares, nonne prius eam mundare curares? Tales sunt, qui Deum in oratione alloquendo & inuocando, peccant; peccando enim sordibus animam implet eo ipso tempore quo Deum ad se inuitant, quo eum ob antiqua peccata placare deberent, sed noua committendo irritant denudò. Quocirca, vt monet Spiritus sanctus per Dauidem, Bene psallite ei; Querit vnusquisque, inquit S. Augustinus conc. 1. in hunc Plãlmm, quomodo cantet Deo. Canta illi, sed non male. Non vult offendi aures suas. Bene cantate Fratres. Si alicui bono auditori musico, quando tibi dicitur: Canta vt placeas ei, etsi vis aliquã instructione artis cantare, trepidas, ne displiceat artifice quia quod in te imperitus non agnoscat, artifex reprehendit: quis assertit Deo bene cantare, sic iudicanti de cantore, sic examinati omnia, sic audienti? Cauenda ergo ingrata in canticis nostrarum precum melodia, & dissonantia modulationis, quam faciunt peccata tunc commissa. Est enim res periculossissima, inquit S. Cyrillus Alexandrinus, quippiam in Deum committere, & quocunque modo in illius offensam incidere. Nam si omne peccatum est diuinitatis iniuria, vt bene scripsit Saluianus, multò magis illud quod contra Deum committitur dum cum eo in oratione colloquimur. Quocirca studiosis perfectionis, ad primi F. observationem perfectam cupientibus pertingere, sedulò curandum est, ne vnquam, etiã venialiter, peccent, dum orant, & alloquuntur Deum. Sicut homines dum alloquuntur Reges, sollicitè curant, ne tunc illos, re villã, etiã gestu indecoro, offendant, præsertim dum eos adeunt, vel vt placent offensos, vel vt gratias pro beneficiis collatis agant, vel vt aliquid magni momenti ab iis impetrent. Ob hos autem fines, nos ad colloquendum cum Deo in oratione accedimus. Cauemus ergo, ne dum eum nobis & aliis in oratione placare conamur, nouã offensã, in oratione commissã, magis iritemus; sed imitemur Angelos in cælo, summã reuerentiã & attentione Deum laudantes & orantes. Tu cum oras, inquit S. Ambrosius in illa verba, Clamauit in toto corde meo; Magna ora, ora quã diuina sunt atque celestia; vt sis sicut Angeli in cælo. Non videatur id nobis impossibile, tũ quia, vt scribit Clem. Alex. In omnibus prodest & in omnibus iuuat Dominus, & tanquam homo, & tanquam Deus; peccata quidem remittens vt Deus, ne peccemus autem Pedagogi more instructuens vt homo; scilicet per sua exempla & doctrinas in S. Scriptura relictas, quas infra appellat, eius sermonem, præcepta, & monita, habenda pro legibus, & pro breuib; ac directis viis ad eternitatem: tum quia, vt ait S. Chrysostomus, explicans illa verba Christi Domini, Fiat voluntas tua sicut in cælo & in terrã; Antequam superna illa præstetur habitatio, cælum quodammodò fieri iussit è terrã: vt scilicet tales sint, etiã dum in eã degunt, ita & omnia faciant & loquantur, quasi qui prorsus conuersentur in

Pl. 31.

l. 1. de re-
sta fide ad
Theod.
l. 4. ad Ec-
cles. 3.

71.
in Pl. 18.
o. 10. 19.

l. 1. præd.
cap. 1.

72.
hom. 10.
in Matth.

CAPVT TERTIVM.

De Secundo F.

in celo. Denique pro hoc etiam esse Dominum deprecandum. Nihil enim est, quod propter terrenarum rerum habitaculum, ad supernarum virtutum perfectionem homines prohibeat pervenire. (notent hæc verba S. Chrystostomi ij qui de rebus spiritus politici discunt, & quod ipsi suâ culpâ non sunt affecti, id de aliis non credunt) est quippe possibile inquit idem ibidem, vt in terrarum adhuc regione degentes, quasi iam in celo habitent, ita cuncta perficiant. Tales fuerunt ij, quos supra recensui, his quinque modis primum F. exactè servasse. Tales etiam nunc sunt multi in tam longè lateque diffusa S. Ecclesiâ Dei. Quod si aliqui politici non credant, curandum non est, quia vt Theodoretus scribit in præfatione vitæ Simeonis Stylitæ: *Homines quæ audiunt* (immò & quæ legunt) *ex se metiantur, quod ab se fieri posse putant, id facile credunt: sed quod suas vires superare putant, proficâ re, etsi est vera, habent.* Quapropter, vt scribit Cassianus in præfatione politâ ante Collationes Patrum, Voluimus præmonitum esse lectorem, vt si quæ forte pro status sui & propositi qualitate, siue pro vsu & conuersatione communi, vel impossibilia putauerit esse, vel dura, non ea secundum modum suæ facultatis, sed secundum dignitatem & perfectionem aliorum metiatur. Quorum prius studium atque propositum mente concipiat, quo verè mortui huic conuersationi humane, nullis affectionibus parentum carnalium, nullis actuum secularium nexibus obligantur &c. de quibus tamen si quis voluerit veram proferre sententiam, & vitium impleri queant, desiderat experiri, festinet prius eorum propositum, simili studio & conuersatione suscipere, & tunc demum ea que supra facultatem hominis videbantur, non solum possibilia, verum etiam suauissima deprehendet. Et vt scribit S. Nazianzenus, *Ferè fit, vt quod quisquam assequi non potest, id ob inuidiam, ne credibile quidem esse putet.* Et vt idem ibidem infra dixit: *Apud profanas animas nihil pulchri fidem inuenire potest.*

Hæc sufficiant de primo F. plura eadem de re tractaui partim in Opusculo de gradibus puritatis, partim in alio de fugâ peccatorum venialium, partim in eo, quod antea separatim edidi de iudiciis & gradibus spiritualis profectus in virtutibus, in primis capitibus illius Opusculi, ad quod Lectorem remitto. Claudam hoc caput monito Apostolorum & Presbyterorum primitiæ Ecclesiæ, scripto ad eos qui ex Gentibus crediderunt in D. Iesum Christum, à S. Clemente Papa, commendante obseruationem nostri primi & secundi F. *Attendite filij Dei omnes vt in obedientiâ Dei vitam agatis, estoteq; in omnibus placentes Christo Deo nostro: nam si quis iniquitatem secutus, faciat quæ voluntati Dei aduersantur, si veluti gens iniqua à Deo estimabitur.*

Perfectionis culmen pertingere cupientis, inquit Abbas Pinuphius, non satius est ab illicitis temperare, nisi etiam in illis virtutibus indefesso cursu semetipsum semper extenderit, quibus ad satisfactionis indiciam peruenitur: & nisi illam bonam virtutum fragrantiam, quâ Dominus delectatur puritate cordis, & Apostolica charitatis perfectione possederit. Vulgarium enim hominum est, inquit S. Isidorus Pelusiota l. 2. ep. 1. *reprehensione omni sublimius se custodire, vt summâ virtute prædorum, diuinarum virtutum opibus abundare.*

Sed ad hoc nullus perueniet, vitiis non extirpatis prius. Supernacè prorsus edificare nititur, inquit B. Laurentius Iustinianus, ac plantare virtutum pomiferas arbores, & vitentium herbarum odorifera gesta, qui vitiorum & concupiscentiarum sentes, & germina, de cordis sui agro non conatur extrahere. Domini namque sententia est, quia exorta spine seminatum in corde suffocant verbum, illudq; fructum debitum procreare non sinunt. Vitiorum namque fuga, vt idem alibi ait, & virtutum exercitatio, sunt duo que efficiunt Christi militem strenuum, ac coram cali ciuibus honorabilem. Et, vt inquit S. Diodochus cap. 98. *puritatem non affert, solum prauas actiones non amplius suscipere, sed studio etiam recte factorum maleficia fortiter repudiare.* Cum autem iudicio S. Bernardi, primus sit contemplationis gradus, vt incessanter consideremus, quid velit Dominus, quid placeat ei, quid acceptum sit coram ipso, secundo loco tractandum est, de Secundo F. quod est quidem omnibus necessarium, sed maximè Religiosis omnis generis: Siquidem, vt S. Basiliius ait, tam iis qui communem & socialem vitam agunt, quam iis qui in solitudine seorsum degunt, propositum est, Christo placere. Ad hoc autem necessaria est præuia dispositio, fuga omnium quæ displicent Deo. Eam enim sequetur ornatus & fragrantia virtutum. Sufficit Deo, inquit S. Chrystostomus, ob magnam suam misericordiam, vt desistamus a peccatis: Si enim hoc voluerimus, facile & ad bonorum operum actionem impellemur. Quod vitæ spiritualis amatoribus cordi esse debet. Nam, vt ait S. Ambrosius, *Qui ad officium Ecclesiæ vocamur, alia debemus agere, quæ placent Deo, vt & prætendat in nobis virtus Christi, & ita simus nostro probati Imperatori, vt membra nostra, arma iustitia sint: arma non carnalia, in quibus peccatum regnet, sed arma fortia Deo, quibus peccatum destruat. Moriatur caro nostra, vt in eâ omnis culpa moriatur, & quasi ex mortuis viuentes, nouis resurgamus operibus ac moribus.* Quod exequemur, si conabimur semper exequi secundum F. quod est, *Facere bene omnia quæ placent Deo.* Vnum est, inquit B. Petrus Damianus, quod mens cuiusque fidelis debet solerter attendere, & intra semetipsam sollicitâ

75. Cass. Coll. 20. c. vi.

de perf. grad. c. 7.

lig. vit. de orat. c. 5.

de tripl. cohære.

Const. monast. c. 35. fin.

hom. 6. in Gen.

l. i. Offic. cap. 37.

1. 5. ep. 3.

Orat. de iud. c. 1.

l. i. Const. c. 1. an.